

“Tristan ja Isolde” – viie-tunnine küpsuseksam

MUUSIKATEATER

Pea terve inimpõlve järel jõuab Estonia lavale taas Wagneri kuulus armudraama.

Tui Hirv
tui.hirv@epl.ee

Wagneri muusikalise draama “Tristan ja Isolde” lavaletulek 17. mail rahvusooperis Estonia on kaugelt suurema tähendusega kui lihtsalt ühe vana loo ülessoojendamine.

Viimati oli kõnealune tükk Estonia laval 75 aastat tagasi ja seegi oli kärbete ning vähendatud orkestrikoosseisuga.

Teos on nii mastaapne ja kulukas, et alles nüüd on meie muusikateater pärast Moskva raha lõppemist jõudnud jälle

Kui loominguiline juht räägib Wagnerist, hakkavad direktoril põlved värisema.

Mammutooper

“Tristan ja Isolde” Richard Wagner

- Muusikaline juht: Arvo Volmer
- Lavastaja: Neeme Kuningas
- Peaosades: Heikki Siukola, Peter Svensson, Irmgard Vilsmayer, Heli Veskus
- Esietendub Estonias 17. mail

kola Soomest ja Peter Svensson Austriast, Isoldeks kehastuvad aga Irmgard Vilsmayer Saksa- maalt ja Heli Veskus.

Lugu ise on põnev. “Tristanis ja Isoldes” tuleb tegemist nii poliitabielude, keelatud armastuse kui ka nõidusega, konfliktiga selle vahel, kuidas asjad on ja kuidas nad peaksid väljastpoolt paistma, ning mõistagi ka kättemaksu ja auga. Semiootiku ja Wagneri sõbra Linnar Priimäe sõnul on ooperi peamiseks märksõnaks ebaõnnestunud enesetapp – kolm ja kolmveerand tundi suremist. Kuna see Saksa ooper on kirjutatud Keldi legendi põhjal, pole selle üldine meelsus kindlasti nii dramaatiliselt magus ja põhjala inimesele võõras kui Verdi ooperid, mida viimasel ajal on Eestis ohtralt lavale toodud. Kunstilise kontseptsiooni eest

kandis lavastuses oma riuklikul ja kangekaelsel, kuid samal ajal laoonilisel ja väljapeetud moel hooli Ervin Õunapuu.

Muusikateadlane Kristel Pappel rõhutas pöördlava trümmis toimunud pressikonverentsil, et Wagneri teosed on oluline osa mitte ainult muusika-, vaid kogu vaimukultuurist. Kuni me teda ei esita ja tema üle ei diskuteeri, ei ole me täiskasvanud. “Tristani ja Isolde” lavaletulekut võib võtta kui Eesti muusikateatri küpsustunnistust.

Kui Wagner hoolitses uuenduste eest laval, siis rahvusooper hoolitseb uuenduste eest publiku poolel: nimelt on teose žanrimääratlus “mammutooper piknikuga”. Etendus algab kell viis ning sisustab kultuurselt terve õhtupooliku. Midagi peenemat annab välja mõelda. ●

Teos on nii mastapaane ja kuulukas, et alles nüüd on meie muusikateater pärast Moskva raha lõppemist jõudnud jälle sellisele kõrgusele, et lavale tuua Euroopa tasemel viietunnine žanri arengu kõrgaega kuuluv ooper. Rahvusooperi peadirektor Paul Himma ütles tabavalt: "Kui loomingu juht hakkab rääkima Wagnerist, hakkavad direktoril tavaliselt põlved värise- ma. Hea, et meil ei tehtud juttu "Nibelungi sõrmusest", tetraloogiast, mis on jõukamateski teatrites jäänud viimaseks ette- võtmiseks enne panrotti." "Tristan ja Isolde" on aga nüüd laval täies pikkuses ja täismõ- dulise orkestriga.

Eestist Tristanit ei leia

Ooperiajaloos kujutab muusi- kadraama "Tristan ja Isolde" en- dast järsku pöördepunkti täna- päeva helikeele poole. Tonaalsu- sest veel ei väljutud, kuid see muutus vabalt käsitletavaks. Or- kestrilt ei oodata mitte ainult head pillivaldamist, vaid iga mängija peab olema nüansirikas virtuoos. Vokaali ja orkestri va- hekord on harjumatu: or- kestris voogab peamine muusikaline materjal, vokaalpartii lähtub deklamatsioonist – siin ei kujune selge struk- tuuriga perioode nagu Itaalia ooperis või Wagneri roman- tilistes ooperites.

Dirigent Arvo Volmeri sõnul Eesti hääle hulgas Tristanit ei ole. Lauljatele esitab ooper suuri nõud- misi: Tristani roll on kir- jutatud säravale dra- maatilisele tenorile, Isolde aga peab olema varjundirikas, kandva ülemise registri ja hea hingamistehnikaga sopran. Nüüdses la- vastuses laulavad Tristani osa väga staažikas Heikki Siu-

maier, Heli Veskus
•• Esietendub Estonias 17. mail

di ooperid, mida viimasel ajal on Eestis ohtralt lavale toodud. Kunstilise kontseptsiooni eest

ning sisustab kultuuriselt terve õhtupooliku. Midagi peenemat annab välja mõelda. •

FOTO: RAUNO VOLMAR

Tristani (Heikki Siukola) ja Isolde (Irmgard Vilsmaier) salakohtumine teises vaatuses